

Ένας άλλος εαυτός, αλλά ποιος;

Γράφει ο Διονύσης Μαρίνος

«Εκκρεμότητα» του Τσιμάρρα Τζανάτου

Εκκρεμεί ένας εαυτός. Πάντα θα εκκρεμεί ένας εαυτός μέσα από τον εαυτό να αναδυθεί. Σαν το κρεμμύδι του Γκίντερ Γκρας που καθώς το ξεφλουδίζεις μέσα στη ψίχα του ανακαλύπτεις πτυχές ανεξερεύνητες, στοιχεία προγονικά και πρωτόγονα. Σαν την ματριόσκα που όπως την ανοίγεις, από μέσα της βγαίνουν μικρότεροι εαυτοί – ομοιοτυπίες σε κλίμακα. Μέχρι να φτάσεις στο μικρότατο δείγμα, ένας «άλλος» άνθρωπος ξεπηδάει μέσα από τον άνθρωπο.

Η διαπάλη του εγώ, η αδιάπρωτη μάχη του με τις εσωτερικές σκιές του, η δραματική αναζήτηση της υπαρξιακής ουσίας του, πέραν του χρόνου και του χώρου, είναι το κεντρικό μοτίβο του θεατρικού έργου του Τσιμάρρα Τζανάτου «Εκκρεμότητα».

Πατώντας σε πιντερικά ξεσπάσματα, αυτή η διπλότητα ανάμεσα στο φαίνεσθαι της δράσης και το δραματικό ποτάμι που κρύβεται κάτω από τις λέξεις, αλλά και στις υπαρξιακές φόρμες του Μπέκετ, σε μια γλώσσα που προσπαθεί να αρθρωθεί και όπου το σώμα μεταστοιχειώνεται σε λόγος και ο λόγος λαμβάνει μια απόλυτη σωματική διάσταση, ο Τζανάτος υφαρπάζει τον άνδρα πρωταγωνιστή και τον οδηγεί σε μια περιδίνηση όπου τα πάντα βρίσκονται σε μια αέναη εκκρεμότητα. Ο άνδρας εναντίον άορατων εχθρών. Του χτυπούν το κουδούνι, αλλά κανείς δεν τον περιμένει ή δεν τον επισκέπτεται. Ο άνδρας που κλείνεται εκτός του σπιτιού του (εκτός του οίκου του εαυτού του). Ο άνδρας που διατηρεί ελάχιστες οικογενειακές ή φιλικές σχέσεις. Ένας μοναχικός

άνδρας που κυκλωμένος από τον ενδομορφικό βίο του, καταλήγει να γίνει άθυρμα του εαυτού του. Ωσάν ουροβόρος όφης γυρνάει εκεί από όπου ξεκίνησε και αρχίζει να κατατρώνει τις σάρκες του. Θα γίνει ένας άλλος; Είναι ένας άλλος; Η ανάποδη της φόδρας ενός ανθρώπου, πάλι σε άνθρωπο καταλήγει. Όμως σε αυτή τη διαδρομή στα εσώτατα του εαυτού, ποιο είναι το προσδοκώμενο κέρδος και ποια ζημία χρεώνεται; Ο άνδρας του έργου φτάνει μέχρι του ακρότατου σημείου να αποδιώξει όλους τους ρόλους, ακόμη και αυτόν του φύλου του. Παρενδύεται, αλλάζει ρόλο και υπόσταση, περπατάει στη μεθόριο του άνδρα και της γυναίκας ανυπόδητος, μετεωρίζεται στον ενδιάμεσο χώρο, όχι με τη λογική μιας αμφισεξουαλικότητας που σκοπό έχει να προκαλέσει, να οικτίρει ή να ελεεινολογήσει, αλλά να προδιαγράψει την αναζήτηση της αλήθειας ενός εαυτού που χάνει το κέντρο βάρους του.

Το έργο ανέβηκε στο «Αγγέλων Βήμα» υπό τη σκηνοθετική μπαγκέτα του Βασίλη Νούλα που προσέγγισε το αβαρές του θέματος δίχως περικοπές, συναισθηματολογικές αναφορές ή ηθικολογικές προσεγγίσεις. Αντιθέτως, οι ηθοποιοί κινούμενοι στο λιτό και λειτουργικό σκηνικό της Σοφίας Σιμάκη, ουσιαστικά ντύνομαι τους εαυτούς τους, βγαίνουν από τους εαυτούς τους, γδύνονται με τελετουργικό και σπαραχτικό τρόπο, αλλάζουν και μετασχηματίζονται μπροστά στα μάτια του θεατή. Όλη αυτή η κλήση δεν εμπεριέχει στοιχεία πρόκλησης, αλλά συνομιλίας με το σώμα και το λόγο. Πρόκειται για μια νευρώδη, σωματοποιημένη εμπειρία γεμάτη σπαραγμό, ειρωνεία, οντολογική «καύση».

Ο Γιάννης Μπόγρης που ουσιαστικά πάνω του δομείται όλο το έργο, μετατρέπει το σώμα του σε εκφραστικό μέσο. Από τα δάχτυλα των χεριών του, τις κάμψεις του κορμού, έως την ταλάντευση των μηρών, το κορμί μετατρέπεται σε μουσικό όργανο, ενώ ο ρυθμός των ήχων αλλάζει προοδευτικά και ακατάπαυστα. Ο Μπόγρης ντύνεται αυτή την καταβύθιση με τη φωνή, την κίνηση, τον ιδρώτα του προσώπου του. Υπό τους ήχους της φωνής του Κλάους Νόμι ή της Λένας Πλάτωνος, ο άνδρας ως βούληση και ως παράσταση ανασύρει από τα βάθη το υπαρξιακό του αίνιγμα, αλλά και το μέτρημα του πόνου των ανθρώπων. Ωσαύτως, καίριες είναι η θηλυκές παρουσίες επί σκηνής. Η Δέσποινα Χατζηπαυλίδου και η Βίκυ Κυριακουλάκου συλλειτουργούν στη γραμμή του δράματος είτε με το σώμα, είτε με τη φωνή, τη νύξη και τη συνομιλία με τον άνδρα. Ουσιαστικά δίνουν στον άνδρα την ώθηση να περιελιχθεί στον κοχλία της ύπαρξης. Οι φωτισμοί ανήκουν στη Βαλεντίνα Ταμιωλάκη και αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι του σασπένς, των μεταπτώσεων και της εσωτερικής κατάπτωσης του ήρωα.

Διονύσης Μαρίνος